

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

VUODEN 2019 JHT-TUTKINNON ARVOSTELUPERUSTEET

Arvosteluperusteissa on kuvattu seikat, joiden perusteella on annettu pisteitä. Arvosteluperusteet eivät ole mallivastaus. Arvosteluperusteissa ei ole esitetty täydellisesti kaikkia hyväksyttäviä näkökohtia tai vastauksia tehtäviin. Vastausten arvostelussa on voinut saada lisäpisteitä riittävän perustelluista ja olennaisista havainnoista, vaikka niitä ei ole mainittu arvosteluperusteissa.

Arvosteluperusteissa esitetyt lainsäädännön sekä hyvän tilintarkastustavan ja hyvän kirjanpitolaitoksen tulkinnat liittyvät kunkin tehtävän vastausten arvosteluun vain tässä tutkinnossa. Arvosteluperusteiden tulkintoja ei voi esittää PRH:n tilintarkastusvalvonnan kannanottoina muissa asiayhteyksissä.

JHT-TUTKINTO 2019

TILINTARKASTAJAN RAPORTOINTI JA SEN EDELLYTTÄMÄT TOIMENPITEET

Tehtävä 1 (60 pistettä)

	1. Tarkastettu asia	2. (2A) Tarkastushavainto, perusteltu arviointi ja (2B) korjausmenettely (ml. säädösviittaus tai muu peruste)	3. Vaikutus raportointiin (Mitä, missä ja miten raportoidaan, jos virhettä tai puutetta ei korjata)	Arvostelu Yhteensä
1.	Hallinto/sisäinen valvonta: sidonnaisuusilmoitukset ja intressitahojen kanssa tehdyt liike-toimet	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Sidonnaisuusilmoitusten tarkastuksen työpaperista (liite 5) käy ilmi, että kaupungissa ei ole sovittu selkeää toimintatapaa intressitahojen kanssa tehtyjen liiketoimien tunnistamiseen ja dokumentointiin. Säädösperusta: Kuntalaki 39 §: Kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kuntalaki 84 §: Kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudesta sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Korjausmenettely: Kaupungissa tehdään selkeä intressitahojen määrittely ja sovi-taan toimintatapa liiketoimien seurantaan ja raportointiin.	Tilintarkastuskertomuksessa tarkastuksen tuloksissa sisäisen valvonnan puute	1,75 pistettä

2.	Hallinto / sisäisen valvonnan ohjeiden ajantasaisuus	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Hankintojen tarkastuksen työpaperista (liite 5) käy ilmi, että kaupungin sisäisen valvonnan ohje on päivitetty viimeksi 14.10.2016 ja se on johtavien viranhaltijoiden hankintavaltuuksien osalta ristiriitainen hallintosäännön ja hankintaohjeen kanssa. Säädösperusta: Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Ajantasaiset ja sisällöltään asianmukaiset ja ristiriidattomat ohjeet ovat keskeinen osa sisäisen valvonnan järjestämistä. Korjausmenettely: Sisäisen valvonnan ohje päivitetään ajan tasalle ja varmistetaan, että se ei ole ristiriidassa hallintosäännön ja hankintaohjeiden kanssa.	Tilintarkastajan muu raportointi	1,75 pistettä
3	Lainmukaisuus / hankintojen kilpailuttaminen	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Hankintojen tarkastuksen työpaperista (liite 5) käy ilmi, että kaupungin pienhankintaohjeen mukaan yli 10 tuhannen euron hankinnat kilpailutetaan Cloudia-järjestelmässä. Hankintojen tarkastuksessa todettiin yksi pienhankinta, jota ei ole kilpailutettu ohjeen mukaisesti. Hankintojen työpaperista käy ilmi, että uusitun musiikkiluokan soittimet 15,6 tuhatta euroa (alv 0 %) on tehty suora hankintana, vaikka se ylittää kaupungin hankintaohjeen mukaisen kilpailutusrajan. Kilpailuttamatta tehty hankinta jää alle raportointirajan (50 tuhatta euroa). Lisäksi työpaperista käy ilmi, että paikallisilta yrityksiltä on tehty kaksi kansallisen kynnysarvon ylittävää hankintaa: jäähallin jäähoidokone 63 tuhatta euroa (alv 0 %) ja ulkoilualueiden hoidossa käytetty traktori 68 tuhatta euroa (alv 0 %). Säädösperusta: Pienhankintoihin sovelletaan kaupungin omaa hankintaohjetta, joka edellyttää, että yli 10 tuhannen euron hankinnat kilpailutetaan. Tavarahankinnoissa kansallinen kynnysarvo on 60 tuhatta	Tilintarkastajan muu raportointi	2,5 pistettä

		euroa. Näihin hankintoihin sovelletaan hankintalakia (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016, § 25). Korjausmenettely: Virheellinen menettelytapa hankinnoissa tulee korjata viiveettä. Teknisen johtajan tulee varmistaa hankintaohjeiden ja hankintalain noudattaminen.		
4	Hallinto / hankintapäätösten julkaiseminen	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Hankintojen tarkastuksen työpaperin (liite 5) mukaan yli 5 tuhanen euron, mutta alle 60 tuhannen euron hankinnoista on tehty viranhaltijapäätökset, mutta niitä ei ole julkaistu kunnan www-sivuilla. Hankintojen tarkastuksen työpaperista käy ilmi, että hankintoja ei ole julkaistu kaupungin www-sivuilla, koska johdon näkemyksen mukaan ne eivät ole julkisia. Säädösperusta: Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 135 §, Kuntalaki 140 §¹ Koska kuntalain mukainen oikaisu- ja valitusmenettely antaa valitusoikeuden myös kunnan jäsenelle, tulee hankintalain soveltamisalan ulkopuolella olevia pienhankintoja koskevat päätökset antaa tiedoksi kuntalain 140 §:n mukaisesti yleisessä tietoverkossa, kuten muutkin kunnalliset päätökset. Hankintalain 135 §:n mukaan: ”Hankintaoikaisua sovelletaan myös sellaisen hankintayksikön päätöksen tai muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun korjaamiseen, johon ei muutoin	Tilintarkastajan muu raportointi	2,25 pistettä

¹ Kuntaliiton yleiskirje 15/2017: Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jää hankintoja, joihin soveltuvat kuntalain muutoksenhakumahdollisuudet ja näin ollen myös kunnan jäsen voi niistä valittaa. Tällaisia hankintoja ovat esimerkiksi kynnysarvot alittavat ns. pienhankinnat (tavara- ja palveluhankinnoissa alle 60 000 euron hankinnat, rakennusurakoissa 150 000 euroa alittavat hankinnat, sosiaali- ja terveysalan hankinnoissa alle 400 000 euron hankinnat). Muutoksenhaku näissä hankinnoissa on moninkertainen. Vaikka hankintalakia ei muutoin sovelleta hankintalain soveltamisalan ulkopuolisiin hankintoihin, on tarjoajilla kuitenkin käytössään hankintalain 135 §:n mukainen hankintaoikaisu, joka tehdään päätöksentekijälle itselleen. Hankintaoikaisun lisäksi tarjoajan on mahdollista tehdä myös kuntalain mukainen oikaisuvaatimus sekä kunnallisvalitus.

		sovelleta tätä lakia. Tällaisen hankintaoikaisun johdosta tehtävään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta markkinaoikeudelta.” Korjausmenettely: Hankintapäätökset annetaan tiedoksi kuntalain 140 §:n mukaisesti yleisessä tietoverkossa.		
5	Tilinpäätöksen liitetiedot / korkokulut	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Kaupunki on purkanut tilikaudella kaksi suojaamistarkoituksessa tehtyä koronvaihtosopimusta, joista aiheutuneet kustannukset ovat avustavan tilintarkastajan suorittaman tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperin kohdan 7 mukaan olleet 1 050 tuhatta euroa. Kustannuksen taloudellista vaikutusta ei ole kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevissa liitetiedoissa annetaan selvitys, jos edellistä tilikautta koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoiset päättyneen tilikauden tietojen kanssa. Kustannus on suuruudeltaan merkittävä kunnan toimintaan ja talouteen nähden. Sillä on myös merkitystä vertailtaessa vuosien 2018 ja 2017 korkokulujen määrää. Säädösperusta: Kirjanpitolautakunnan yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista: Liitetiedoissa on annettava selvitys, jos edellistä tilikautta koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden kanssa (3.2 kohta 4) ² Korjausmenettely:	Tilintarkastajan muu raportointi	1,25 pistettä

² Kirjanpitolautakunnan yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laadinnasta 2018 kohta 8.2: Suojaamistarkoituksessa tehdyn johdannaissopimuksen kulut ja tuotot kirjataan korkokuluihin.

		Tieto koronvaihtosopimusten purkamisesta aiheutuneista kustannuksista 1 050 tuhatta euroa lisätään tilinpäätöksen esittämistapaa koskeviin liitetietoihin.		
6	Tilinpäätös / osakkeiden ja myyntisaamisten arvostus	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Kaupungin taseeseen sisältyy Jokirannan Lämpö Oy:n osakkeiden hankintamenoa 50 tuhatta euroa, mikä käy ilmi kaupunginhallituksen kokouspöytäkirja 30.10.2018 (liite 4). Lisäksi kaupungin taseen liitetiedoista käy ilmi, että muihin saamiin sisältyy 440 tuhatta euroa Jokirannan Lämpö Oy:lle maksettuja palautuskelpoisia liittymismaksuja. Kaupunginhallitus on 30.10.2018 todennut, että yhtiö on asetettu selvitystilaan. Yhtiön velat ovat olennaisesti varoja suuremmat, ja yhtiö ei kykene palauttamaan siihen maksettuja pääomia ja liittymismaksuja. Kaupunginhallitus on 30.10.2018 kokouksessa todennut saamisen menetetyksi. Säädöspерusta: KPL 5:13: Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen tai sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston taseen laatimista koskevan yleisohjeen mukaan: arvonalentumiseksi merkitään kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä pysyvien vastaavien osakkeiden ja -osuuksien arvonalennus. Ne esitetään tuloslaskelmassa poistojen ja arvonalentumisten ryhmän erässä Arvonalentumiset. KPL 5:2: Taseeseen merkitään saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon ja erotus kirjataan tuloslaskelmaan rahoituskuluksi tai muuhun luonteensa mukaiseen erään. Korjausmenettely:	Tilintarkastajan muu raportointi	3,25 pistettä

		Osakkeista tehdään arvonalennus ja liittymismaksusaamiset kirjataan menetetyiksi. Kunnan kirjanpidossa liittymismaksun menetys on luonteensa mukaisesti muu toimintakulu. (Se on verrattavissa esimerkiksi pysyvien vastaavien luovutustappioon, joka Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen tuloslaskelman laadinnasta mukaan kirjataan muihin toimintakuluihin.) Kirjaukset: Per arvonalentumiset osakkeista an muut osakkeet ja osuudet 50 tuhatta euroa Per muut toimintakulut an muut saamiset 440 tuhatta euroa		
7	Tilinpäätös / investointivarausten käsittely	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Kaupungin taseeseen sisältyy 2 000 tuhatta euroa vuonna 2016 tehtyä investointivarausta hyvinvointiaseman rakentamiseen. Kaupunginvaltuusto on 14.11.2018 kaupunginhallituksen esityksestä päättänyt luopua hyvinvointiaseman rakentamisesta ja päättänyt, että hyvinvointiaseman rakentamiseen tehty varaus puretaan. Samassa kokouksessa kaupunginvaltuusto on päättänyt tehdä uuden varauksen lukion ja yläasteen rakentamiseen 1 500 tuhatta euroa. Kaupungin taseeseen sisältyy 500 tuhatta euroa enemmän investointivarausta kuin kaupunginvaltuuston päätöksessä. Säädösperusta: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laadinnasta 2018 s. 20: KPL 5:15:ssä luetelluista varauksista tulee kunnassa kysymykseen investointivaraus.³ Jos varauksena on tilinpäätökseen merkitty enemmän kuin valmistuneen tai hankitun hyödykkeen toteutunut hankintameno,	Tilintarkastajan muu raportointi	2,0 pistettä

³ Investointivaraus saadaan tehdä kunnassa vastaista hankintamenoa varten. Investointivarausten avulla kunta voi varautua tulevaisuudessa tehtävään kuntatalouden kannalta merkittävään investointiin keräämällä sitä varten tuloja etukäteen. Investointivarausten avulla katettava kohde on yksilöitävä kunnan taloussuunnitelmassa. Menettely, jossa investointivarausta kartutetaan taikka puretaan tilikauden tuloksen tasaamiseksi ilman, että siirtojen perustana ovat suunnitellut investointihankkeet tai niiden toteutuminen, ei ole hyvän kirjanpito- ja hallintotavan mukainen.

		on hankintamenon ylittävä osuus tuloutettava varauksen muutok-sena. Korjausmenettely: Investointivaraus hyvinvointiaseman rakentamista varten puretaan. Kirjaus: Per taseen investointivaraukset an tuloslaskelman varauksen muutos 2 000 tuhatta euroa Muodostetaan uusi varaus lukion ja yläasteen rakentamiseen. Kirjaus: Per varauksen muutos an investointivaraus 1 500 tuhatta euroa		
8.	Tuloksenkäsittely- esitys	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Jokisuon kaupunginhallituksen tuloksenkäsittelyesitys on vir-heellinen, koska siinä ei ole huomioitu kaupunginvaltuuston päättämää investointivarauksen muutosta. Säädösperusta: Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakerto-muksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Korjausmenettely: Kaupunginhallitus korjaa tuloksen käsittelyä koskevan esityksen.	Tilintarkastajan muu raportointi	1,5 pistettä
9	Tilinpäätös / toimin-tatuotot, liiketoimi intressitahon kanssa, päätöksen-tekijän esteellisyys	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Kaupunginhallituksen kokouspöytäkirjasta 30.10.2018 käy ilmi, että kaupunki on myynyt Kuljetus Oy:lle maa-alueen 111-22-3 hintaan 1 500 tuhatta euroa. Liitetietotositteesta nimeltään Selvitys pysyvien vastaavien hyö-dykkeiden myyntivoitosta (sivu 39) käy ilmi, että kyseisen tontin myyntivoitto on ollut 1 300 tuhatta euroa. Tontin tasearvo on ollut näiden erotus eli 200 tuhatta euroa.	Tilintarkastuskerto-mus - Tarkastuksen tuloksissa tieto, että ti-	5,25 pistettä

		Samoista dokumenteista käy ilmi, että Ruokatehdas Oy:lle on myyty maa-alue 111-22-5 hintaan 800 tuhatta euroa ja myyntivoitto on ollut 600 tuhatta euroa, joten maa-alueen tasearvo on ollut edellä mainittujen erotus 200 tuhatta euroa. Kaupunginhallituksen kokouspöytäkirjasta 30.10.2018 käy ilmi, että kaupunki on myynyt Kuljetus Oy:lle määräalan Jokisuon kaupungin Kissanvuoren alueen tontista nro 111-22-3 kauppahintaan 1 500 tuhatta euroa. Käsiraha 250 tuhatta euroa on maksettu kauppakirjan allekirjoituksen yhteydessä. Loppuosa kauppahinnasta on sovittu maksettavan siten, että 1. erä 625 tuhatta euroa maksetaan 15.12.2018 ja 2. erä 625 tuhatta euroa maksetaan 15.1.2019. Kauppakirjan mukaan kiinteistön omistus- ja hallintaoikeus siirtyy ostajalle, kun koko kauppahinta on maksettu ja tontilla oleva rakennus on purettu. Avustavan tarkastajan työpaperista 11.3.2019 käy ilmi, rakennus on purettu 27.12.–31.12.2018 ja loppukauppahinta 625 tuhatta euroa on saatu kaupungin tilille 20.1.2019. Omistus- ja hallintaoikeus on siten siirtynyt ostajalle vuoden 2019 puolella. Maa-alueen tasearvo 200 tuhatta euroa olisi pitänyt palauttaa taseeseen. Vuoden 2018 aikana saatu käsiraha ja 1. erä, yhteensä 875 tuhatta euroa, olisi pitänyt kirjata ennakkomaksuksi. Siirtosaamisiin sisältyvän 2. erän kirjaus tulee peruuttaa. Kaupunki on myynyt Ruokatehdas Oy:lle 800 tuhannella eurolla määräalan tontista 111-22-5. Kauppakirjan mukaan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy ostajalle, kun koko kauppahinta on maksettu. Avustavan tarkastajan työpaperista 11.3.2019 käy ilmi, että loppukauppahinta 550 tuhatta euroa on saatu kaupungin tilille 7.1.2019. Tilinpäätöksessä vuoden 2018 aikana saatu käsiraha 250 tuhatta euroa olisi pitänyt kirjata ennakkomaksuksi. Maa-	linpäättökseen on kirjattu vuoden 2018 tuotoksi maaomaisuuden myyntivoittoa 1 900 tuhatta euroa kaupoista, joissa omaisuuden hallinta- ja omistusoikeus on siirtynyt ostajalle vasta tammikuussa 2019. Virheellisesti jaksotetut tulot parantavat tilikauden tulosta 1 900 tuhatta euroa. - Kielteinen tai ehdollinen lausunto tilinpäätöksestä ja vastuuvapaudesta	
--	--	---	---	--

		alueen tasearvo 200 tuhatta euroa olisi pitänyt palauttaa taseeseen, käsiraha 200 tuhatta euroa kirjata ennakkomaksuksi ja siirtosaamisiin kirjattu loppukauppahinta 550 tuhatta euroa peruuttaa. Säädöserusta: Kirjanpidossa pääsääntönä menon kirjaamisperusteena on tuotannontekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisperusteena suoritteiden luovuttaminen (<i>suoriteperuste</i>) (KPL 2:3). Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje taseen laadinnasta (kohta 9.1.5): Saatuina ennakoina käsitellään myös pysyvien vastaavien myynnistä saadut ennakkomaksut. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto 69/2005. Korjausmenettely: Tuloutetut kauppahinnat kirjataan ennakkomaksuiksi, koska omistus- ja hallintaoikeus on siirtynyt ostajille vasta vuoden 2019 puolella. Kirjaus: Tontti 111-22-3 myyty Kuljetus Oy:lle: Per maa-alueet 200 tuhatta euroa (palautetaan maa-alueen tasearvo) Per muut toimintatuotot 1 300 tuhatta euroa (peruutetaan myyntivoitto) an ennakkomaksut 875 tuhatta euroa (kirjataan 2018 kauppahinnan suoritukset ennakkomaksuksi) an siirtosaamiset 625 tuhatta euroa (peruutetaan tilinpäätökseen sisältyvä kauppahintasaaminen) Tontti 111-22-5 myyty Ruokatehdas Oy:lle: Per maa-alueet 200 tuhatta euroa (palautetaan maa-alueen tasearvo), Per muut toimintatuotot 600 tuhatta euroa (peruutetaan myyntivoitto),		
--	--	---	--	--

		an ennakkomaksut 250 tuhatta euroa (kirjataan 2018 kauppahinnan suoritus ennakkomaksuksi) an siirtosaamiset 550 tuhatta euroa (peruutetaan tilinpäätökseen sisältyvä kauppahintasaaminen)		
10	Liiketoimi intressitahon kanssa	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Sidonnaisuusilmoitusten tarkastuksen työpaperista (liite 5) käy ilmi, että hallituksen jäsen Aulis Pokka on Kuljetus Oy:n osakas, joten maa-alue 111-22-3 on myyty intressitaholle hintaan 1 500 tuhatta euroa. Säädösperusta: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista 8. kohta 46: Liitetiedot intressitahojen kanssa: Liiketoimesta tulee antaa liitetieto, jos se on olennainen eikä sitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Tavanomaisin ehdoin toteutetuista liiketoimista osapuolet ja toimien arvo, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Kaupungin saamat myyntivoitot pysyvien vastaavien myynneistä ovat liitetietotositteen mukaan yhteensä 4 000 tuhatta euroa, joista 1 300 tuhatta euroa on myyntivoittoja intressitahon kanssa tehdyistä liiketoimista. Tällä perusteella voidaan katsoa, että liitetiedon esittäminen on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Korjausmenettely: Tilinpäätöksen liitetiedoissa annetaan kirjanpitolautakunnan yleisohjeen edellyttämät tiedot oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.	Tilintarkastajan muu raportointi	1,5 pistettä
11	Tilinpäätös/ siirtovelka	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Kaupunginhallituksen kokouspöytäkirjasta 30.10.2018 käy ilmi, että kaupunki on sitoutunut purkamaan kustannuksellaan Kuljetus Oy:lle myydyllä tontilla olevan vanhan liikekiinteistön	Tilintarkastajan muu raportointi	1,75 pistettä

		31.1.2019 mennessä. Avustavan tarkastajan tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperista käy ilmi, että purkaminen on suoritettu joulukuussa 2018 ja siitä aiheutuneet kustannukset 550 tuhatta euroa on kirjattu vuoden 2019 kuluksi. Purkukustannukset olisi pitänyt kirjata tilinpäätöksessä siirtovelaksi. Säädöserusta: KPL 2:3: Menon kirjaamisperusteena on tuotannontekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisperusteena suoritteen luovuttaminen (<i>suoriteperuste</i>), jollei jäljempänä toisin säädetä. Korjausmenettely: Kirjataan rakennuksen purkamisesta aiheutuneet kustannukset. Kirjaus: Per toiminnan muut kulut an siirtovelat 550 tuhatta euroa		
12	Lainmukaisuus / liiketoimi intressitahon kanssa, suorahankinta	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Avustavan tarkastajan tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperista 11.3.2019 käy ilmi, että tontilla 111-22-3 olevan rakennuksen purkutyö 550 tuhatta euroa on ostettu Purkupojilta. Sidonnaisuusilmoitusten tarkastuksen työpaperista käy ilmi, että Purkupojat on aputoiminimi yritykselle Rakenna ja Pura Ky, jossa Jokisuon kaupunginhallituksen jäsen Lassi Sokka toimii vastuunalaisena yhtiömiehenä. Purkutyö on siten tilattu intressitaholta. Hankinta on tehty teknisen lautakunnan päätöksellä 31.10.2018 suorahankintana, jonka perusteeksi on esitetty hankinnan kiireellisyys. Kaupunginhallituksen pöytäkirjasta 31.10.2018 käy ilmi, että rakennus pitää purkaa 31.1.2019 mennessä, joten rakennuksen purkamiselle on aikaa kolme kuukautta ja esitetty kiireellisyysperuste ei ole hyväksyttävä.	Tilintarkastajan muu raportointi	3,75 pistettä

		Rakennusten purkaminen on rakentamispalvelua, jota koskee hankintalain rakennusurakoiden kynnysarvot. Hankintalain mukainen kansallinen kynnysarvo rakennusurakoille on 150 tuhatta euroa. Hankintaan sovelletaan kansallista kynnysarvoa. Säädöserusta: Laissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeusurakoista luku 5 § 40 on todettu hankintojen kiireellisyydestä seuraavaa: Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi. - Kiireen tulee johtua hankintayksikön ulkopuolisista syistä, joten hankintayksiköstä itsestään johtuva syy ei voi olla peruste suorahankinnan tekemiselle. - Perusteen on oltava äkillinen ja sellainen, jota hankintayksikkö ei ole kohtuudella voinut ennakoida. - Säännöksen tarkoittamaksi kiireeksi ei siten voitaisi katsoa hankintayksikön viivyttelyä hankinnan toteuttamisessa. - Edellytyksenä suorahankinnan tekemiselle olisi lisäksi, että hankinnan tekeminen on ehdottoman välttämätöntä. Kirjanpitolauslautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista 8. kohta 46 Liitetiedot intressitahojen kanssa Korjausmenettely: Jo tehtyä hankintalain vastaista menettelyä ei ole mahdollista korjata jälkikäteen, koska työ on tilattu, suoritettu ja maksettu. Jatkossa kaupungin tulee noudattaa hankintalakia. Annetaan liitetieto intressitahon kanssa tehdystä liiketoimesta Kilan yleisohjeen mukaisesti.		
13	Tilinpäätös / henkilöstökulut, tulokselisuuserä	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi:	Tilintarkastajan muu raportointi	2,75 pistettä

		Avustavan tarkastajan tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperista (kohta 4) käy ilmi, että kaupunki on maksanut 1/2019 työehtosopimukseen perustuvan tuloksellisuuserän 450 tuhatta euroa ja se on kirjattu vuoden 2019 kuluksi. Säädösperusta: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto 117/2018 (2.5.2018): Helmikuussa 2018 allekirjoitetun sopimuksen mukaan viranhaltijalle tai työntekijälle, jonka palvelussuhde kuntaan tai kuntayhtymään on alkanut viimeistään maanantaina 3.9.2018 ja jatkunut keskeytymättä vähintään sunnuntaihin 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Palkansaajan oikeus tuloksellisuuserään syntyy sopimuksessa mainittuna aikana vuonna 2018 voimassa olleeseen palvelussuhteeseen perustuen. Koska työnantajalle syntyy tuloksellisuuserän maksuvelvollisuus jo vuoden 2018 aikana, erä kirjataan kokonaisuudessaan vuoden 2018 tilinpäätöksen kuluksi ja siirtovelaksi. Kirjanpilolaki 2:3: Suoriteperuste Korjausmenettely: Tuloksellisuuserä kirjataan. Kirjaus: Per palkat an siirtovelat 450 tuhatta euroa Korjataan siirtovelkoja koskeva liitetieto.										
14	Tilinpäätös/ verotulot	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Avustavan tarkastajan tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperista (kohta 5) käy ilmi, että kaupungin joulukuun verotulojen tilitys on muodostunut seuraavasti: <table><tr><td>Kunnallisvero</td><td>-674 tuhatta euroa</td></tr><tr><td>Yhteisövero</td><td>620 tuhatta euroa</td></tr><tr><td><u>Kiinteistövero</u></td><td><u>22 tuhatta euroa</u></td></tr><tr><td>Joulukuun verotilitys yht.</td><td>-32 tuhatta euroa.</td></tr></table>	Kunnallisvero	-674 tuhatta euroa	Yhteisövero	620 tuhatta euroa	<u>Kiinteistövero</u>	<u>22 tuhatta euroa</u>	Joulukuun verotilitys yht.	-32 tuhatta euroa.	Tilintarkastajan muu raportointi	3,25 pistettä
Kunnallisvero	-674 tuhatta euroa											
Yhteisövero	620 tuhatta euroa											
<u>Kiinteistövero</u>	<u>22 tuhatta euroa</u>											
Joulukuun verotilitys yht.	-32 tuhatta euroa.											

		Lisäksi työpaperista käy ilmi, että kiinteistövero on tilitetty kunnalle joulukuussa 2018 ja että joulukuun negatiivista verotilitystä kunnallisveron ja yhteisöveron osalta ei ole kirjattu tuloslaskelmaan 2018. Tilitys olisi pitänyt kirjata suoriteperiaatteella. Säädöserusta: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta s. 15: Kunnan verotulot kirjataan tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain asianomaisen tilikauden verotuloksi. Mikäli joulukuussa tilitettävä määrä on poikkeuksellisesti negatiivinen, kirjataan se asianomaisen tilikauden verotulojen vähennykseksi ja siirtovelaksi. Korjausmenettely: Kirjataan joulukuun 2018 verot suoriteperusteisesti: Kirjaus: Per kunnallisverotulot 674 tuhatta euroa an yhteisöverotulot 620 tuhatta euroa an siirtovelat 54 tuhatta euroa		
15	Tilinpäätös/rakennuksen myyntitappio kirjaamatta	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Avustavan tarkastajan tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperista (kohta 8) käy ilmi, että taseeseen sisältyy tilikaudella myydyn Jo-kitörmän terveysaseman peruskorjauksen poistamatonta hankintamenoa 400 tuhatta euroa. Rakennus on myyty tilikaudella 1 500 tuhannella eurolla, joten siihen ei liity enää tulonodotuksia. Myyntin yhteydessä olisi pitänyt huomioida myyntitappiota määriteltäessä myös rakennuksen peruskorjaus, joka on aktivoitu omaksi eräkseen taseeseen. Tuloslaskelmasta puuttuu rakennuksen myyntitappioita 400 tuhatta euroa. Säädöserusta: KPL 2:3: Kirjanpidossa pääsääntönä menon kirjaamisperusteena on tuotannon tekijän vastaanottaminen	Tilintarkastajan muu raportointi	3,25 pistettä

		ja tulon kirjaamisperusteena suoritteiden luovuttaminen (<i>suoriteperuste</i>). KPL 5:13: Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen tai sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Korjausmenettely: Kirjataan rakennuksen peruskorjauksen poistamaton hankintameno pois taseesta ja myyntitappioksi. Kirjaus: Per muut toimintakulut an rakennukset 400 tuhatta euroa		
16	Tilinpäätös/poistot	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Avustavan tarkastajan tilinpäätöksen tarkastuksen työpaperin (kohta 8) mukaan leirikeskuksen päärakennuksesta on tehty poistot 30 vuoden mukaan, kun suunnitelman mukainen poistoaika on 15 vuotta. Rakennus on otettu käyttöön 2.1.2015 ja sen hankintameno on ollut 1 300 tuhatta euroa. Kirjanpidossa tehdyt poistot/vuosi: ⇒ 1 300 tuhatta euroa/30 = 43 tuhatta euroa/vuosi ⇒ Ajalta 2.1.2015–31.12.2018 yhteensä 4*43 tuhatta euroa = 173 tuhatta euroa Poistosuunnitelman mukaiset poistot ovat: ⇒ 1 300 tuhatta euroa/15 = 86 tuhatta euroa/vuosi ⇒ Ajalta 2.1.2015–31.12.2018 yhteensä 4*86=347 tuhatta euroa Tilikaudelta 2018 on tehty poistoa liian vähän 43 tuhatta euroa (=86-43) ja vuosilta 2015–2017 poistoa on tehty liian vähän 129 tuhatta euroa (=3*86-3*43 tuhatta euroa). Säädösperusta:	Tilintarkastajan muu raportointi	2,75 pistettä

		KPL 5:5: Sellaisen aineelliseen omaisuuteen kuuluvan hyödykkeen, jonka arvioidaan tuottavan tuloa useana tilikautena, hankintameno poistetaan merkitsemällä se suunnitelman mukaan kuluksi kullekin tilikaudelle hyödykkeen vaikutusaikana (<i>poisto</i>). Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto 105/2012: Aikaisempien vuosien virheellisenä tehdyt poistot oikaistaan sen vuoden tilinpäätöksessä, jona virhe todetaan, tasekirjauksena <i>Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä</i> -tilille vastatieleinä ao. pysyvien vastaavien hyödykkeiden tilit. Tilinpäätösvuoden poistot kirjataan voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisena tulosvaikutteisesti. Oikaisuja tehdessä olennaisuuden periaate tulee ottaa huomioon. Vähäiset aikaisemmille tilikausille kuuluvat erät merkitään tuloslaskelmassa ja taseessa nimikettään vastaavan erään. KPA 2:2 kohta 5: Tilinpäätöksen liitetietoina esitetään aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä. KPA 2:5 kohta 1: Tilinpäätöksen liitetietona on esitettävä tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana. Korjausmenettely: Virhe poistoissa 172 tuhatta euroa voidaan korjata tuloslaskelman kautta, koska sen voidaan katsoa olevan vähäinen. Myös menettely, jossa tilikauden 2018 virhe poistoissa, 43 tuhatta euroa, korjataan tuloslaskelman kautta, on hyväksyttävä. Kirjaus: Per poistot rakennuksista an rakennukset 43 tuhatta euroa Edellisten tilikausien virhe 129 tuhatta euroa korjataan oman pääoman kautta.		
--	--	--	--	--

		Per edellisten tilikausien ylijäämän rakennukset 172 tuhatta euroa Jos edellisiin tilikausiin kohdistuvan virheen korjaus 129 tuhatta euroa tehdään oman pääoman kautta, siitä annetaan liitetieto (oman pääoman erittelyssä) ja vastaava oikaisu tehdään vertailuvuoden taseeseen. Edellisiin tilikausiin kohdistuva virhe kokonaisuutena on kuitenkin vähäinen, joten virhe voidaan korjata tuloslaskelman kautta (tilikauden poistoissa). Merkitykseltään vähäisistä virheiden korjauksista ei edellytetä liitetiedon antamista.		
17	Myyntisaamiset / luottotappiot	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Taseen myyntisaamisiin sisältyy saamia vuosilta 2016–2017 yhteensä 345 tuhatta euroa. Avustavan tarkastajan tilinpäätöstarkastuksen työpaperista (kohta 2) käy ilmi, että luottotappioita ei ole tilikaudella kirjattu, koska talousjohtajan näkemyksen mukaan luottotappioiden kirjaukseen ei ole ollut tarvetta. Työpaperin mukaan saatavien perintä on aloitettu tammikuussa 2019. Perinnän ansiosta suorituksia on kertynyt 28.2.2019 mennessä 220 tuhatta euroa ja maksusuunnitelma on laadittu 55 tuhannelle eurolle. Loppuosaan saatavista, 70 tuhatta euroa, sisältyy merkittävä luottotappioriski, koska asiakkaita ei ole tavoitettu ja heille lähetetyt perintäkirjeet ovat palautuneet avaamattomina. Avustavan tarkastajan työpaperista käy ilmi, että yli 50 tuhannen euron luottotappiokirjaukset pitäisi tehdä lautakunnan päätöksellä. Luottotappiokirjauksia ei ole tehty, koska talousjohtajan näkemyksen mukaan tarvetta luottotappiokirjauksiin ei ole ollut. Säädösperusta: KPL 5:2: Taseeseen merkitään saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon. Korjausmenettely:	Tilintarkastajan muu raportointi	2,75 pistettä

		Luottotappioita koskevat päätökset tehdään kaupungin määrittelemien valtuuksien puitteissa. Epävarmat saamiset 70 tuhatta euroa kirjataan luottotappioksi. Kirjaus: Per luottotappiot (toimintamenot) an myyntisaamiset 70 tuhatta euroa		
18	Konsernitilinpäätös / osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Keski-Suomen Työterveys Oy:n tilinpäätöksen mukaan yhtiön tilikauden voitto on 820 tuhatta euroa, josta kaupungin osuus 25⁴ prosenttia on 205 tuhatta euroa. Tilikausi on yhtiön ensimmäinen. Osuus osakkuusyhteisön tuloksesta on konsernituloslaskelmassa väärin merkkinen (-205 tuhatta euroa). Kirjaus on tehty väärin päin, jolloin virheellinen summa on yhteensä 410 tuhatta euroa. Säädösperusta: KPL 6:13 ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laadinnasta (8.2): Osakkuusyhteisö yhdistellään kunnan konsernitilinpäätökseen sovelletun pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osakkuusyhteisön tilinpäätöstiedot yhdistellään niin, että konserniyhteisöjen omistuosuuden mukainen määrä osakkuusyhteisön tilikauden voitosta merkitään konsernituloslaskelmaan tuotoksi ja vastaava määrä tappiosta kuluksi. Korjausmenettely: Korjataan osuus osakkuusyhteisön tuloksesta. Kirjaus: Per osakkuusyhteisöjen osakkeet an osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta 410 tuhatta euroa	Tilintarkastajan muu raportointi	1,75 pistettä

⁴ Korjattu kirjoitusvirheenä tehtäväaineistoon 23.9.2019.

19	Konsernitilinpäätöksen laajuus	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Jokisuon kaupunki omistaa Kukkapään Jätehuolto Oy:n A-sarjan kaikki osakkeet (5 kpl). Tämä käy ilmi toimintakertomuksesta ja omistuksia muissa yhteisöissä koskevasta liitetiedosta. Yhtiöjärjestyksen mukaan osakesarjan B osakkeilla ei ole äänivaltaa muutoin kuin yhtiöjärjestyksessä mainituissa asioissa. Jokisuon kaupungilla on äänivalta yhtiössä, joten yhtiö olisi pitänyt yhdistellä kaupungin konsernitilinpäätökseen. Konsernituloslaskelmassa ja taseessa olisi pitänyt erottaa vähemmistöosuus yhtiön tuloksesta ja omasta pääomasta. Yhtiöjärjestyksen varojenjako koskevan pykälän mukaan yhtiötä purettaessa A-osakkeiden omistaja on etuoikeutettu saamaan pääomapalautuksena tekemänsä sijoituksen ennen kuin osakkeenomistajille jaetaan jako-osuutta osakeomistusten mukaisessa suhteessa. Kukkapään Jätehuollon tilinpäätöksestä käy ilmi, että vuosi 2018 on yhtiö ensimmäinen tilikausi, joten sillä ei ole voittovaroja, eikä se sisälly kuntakonsernin vertailutietoihin. Yhtiön oma pääoma 1 280 tuhatta euroa muodostuu seuraavasti: • osakepääoma 80 tuhatta • sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1 500 tuhatta euroa • tilikauden tappio -300 tuhatta euroa A-osakkeiden hankintameno 80 tuhatta euroa tulee eliminoida konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Loppuosa omasta pääomasta 1 200 tuhatta euroa kuuluu B-osakkeiden omistajille, koska yhtiöjärjestyksen mukaan (liite 4 sivu 45) A-osakkeilla on oikeus ainoastaan saada takaisin sijoittamansa pääoma.	Tilintarkastajan muu raportointi	3,25 pistettä
----	--------------------------------	---	----------------------------------	---------------

		Säädösperusta: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje konsernitilinpäätöksen laatimisesta: Osakeyhtiömuotoisessa tytäryhteisössä voi olla kaksi tai useampia osakelajeja. Osakelajeihin liittyvä äänioikeuden porrastus vaikuttaa konsernisuhteen syntymiseen, mutta ei vähemmistöosuuden määrittämiseen. Vähemmistöosuuden kannalta merkittävää on sitä vastoin osakkeiden erilainen oikeus tytäryhteisön tulokseen ja omaan pääomaan. Vähemmistöosakkeilla voi myös olla yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tytäryhteisöä purettaessa erilainen oikeus sen varoihin kuin konserniyh-teisöjen omistamilla osakkeilla. Vähemmistöosuus omasta pääomasta lasketaan tällöin varojen jakoa koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen mukaan. Korjausmenettely: Kukkapään Jätehuolto Oy yhdistellään konsernitilinpäätökseen. Yhdistelyn vaikutus konsernin tulokseen on -300 tuhatta euroa. Tulosvaikutus on Kukkapään Jätehuollon erillistilinpäätöksen mukainen tulos, koska yhtiöllä ja kunnalla ei ole keskinäisiä liike-tapahtumia (todettu liitteessä 3 Kukkapään Jätehuolto Oy:n tu-loslaskelma ja tase). Tilikauden tappio -300 tuhatta euroa kuuluu kokonaan vähemmistölle, koska yhtiöjärjestyksen mukaan A-osakkeilla ei ole oikeutta yhtiön tulokseen, vaan niiden omistajat saavat ainoastaan sijoittamansa pääoman takaisin. Kirjaus: Eliminoidaan A-osakkeiden hankintameno. Per osakepääoma an osakkeet 80 tuhatta euroa. Erotetaan vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta -300 tuhatta euroa tuloslaskelmassa omaksi eräkseen. Lisäksi erotetaan vä-hemmistöosuus omasta pääomasta taseessa.		
--	--	--	--	--

		Per sijoitetun oman pääoman rahasto an vähemmistöosuus 1 500 tuhatta euroa Per vähemmistöosuus an tilikauden voitto 300 tuhatta euroa. Eli vähemmistön osuus taseen omasta pääomasta on 1 200 tuhatta euroa, mikä jää alle konsernin olennaisuusrajan.		
20	Hallinto / talousarvion noudattaminen	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Tilinpäätöksen talousarvion toteumavertailun mukaan sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimintakate on ylittynyt 1 000 tuhatta euroa. Tilinpäätökseen sisältyvän talousarvion tuloslaskelmaosan talousarvion muutokset eivät ole yhdenmukaiset kaupunginvaltuuston 21.12.2018 hyväksymien muutosten osalta henkilöstökulujen ja ostopalvelujen osalta. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan henkilöstökuluja vähennetään 2 890 tuhatta euroa ja ostopalveluja lisätään 5 200 tuhatta euroa, mutta talousarvion tuloslaskelman muutoksena on esitetty henkilöstökulujen osalta lisäys 4 200 tuhatta euroa ja ostopalvelujen lisäys 4 500 tuhatta euroa. Ero kaupunginvaltuuston päättämien muutosten ja talousarviossa esitettyjen muutosten osalta on siis henkilöstökulujen osalta 7 090 tuhatta euroa ja ostopalvelujen osalta 700 tuhatta euroa. Säädösperusta: Kuntalaki 13:110.5 Kunnan toiminnassa ja taloudenpidossa on noudatettava talousarviota. Tilivelvolliset ovat sivistys- ja hyvinvointilautakunta ja sivistys- ja hyvinvointijohtaja. Korjausmenettely: Syntyneet talousarvioylitykset tulee viedä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ennen tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä. Jos ylityksiä ei hyväksytä, ei vastuuvapautta voi myöntää. Tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteumavertailussa tulee tuloslaskelmaosan	Tilintarkastuskertomus: - Tarkastuksen tuloksissa tieto talousarvioylityksestä ja tilinpäätökseen sisältyvään talousarvion toteumavertailuun sisältyvästä virheestä - Vaikutus vastuuvapauslausumaan: ehdollinen tai kielteinen lausuma kohdistuen sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan ja sivistys- ja hyvinvointijohtajaan	5,0 pistettä

		muutokset kaupunginvaltuuston hyväksymien muutosten mukaiseksi.		
21	Hallinto / talousarvion noudattaminen, investointiosa	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Talousarvion investointiosasta käy ilmi, että kaupunginhallituksen vastualueella kaupungintalon peruskorjaus on ylittänyt 100 tuhatta euroa talousarvioon varatun määrärahan. Säädösperusta: Kuntalaki 13:110.5 Kunnan toiminnassa ja taloudenpidossa on noudatettava talousarviota. Korjausmenettely: Virhe ei ylitä olennaisuusrajaa, ei edellytetä korjauksia.	Tilintarkastajan muu raportointi	1,0 pistettä
22	Konserniohjeen noudattaminen	Tarkastushavainto ja sen perusteella tehty arviointi: Kaupunginhallituksen kokouspöytäkirjasta 15.9.2018 käy ilmi, että Jokisuon Vuokra-asunnot Oy ei ole pyytänyt merkittävälle investoinnille konserniohjeen edellyttämää ennakosuostumusta. Toimintakertomuksessa olevassa selonteossa konsernivalvonnan järjestämisestä on kerrottu, että tilikaudella ei ole tullut esiin puutteita konsernivalvonnassa tai konserniohjeiden noudattamisessa. Säädösperusta: Jokisuon kaupungin konserniohje. Korjausmenettely: Toimintakertomuksen selonteossa konsernivalvonnan järjestämisestä todetaan valvonnassa esiin tullut seikka.	Tilintarkastajan muu raportointi	2,25 pistettä
20	Yhteenveto virheistä	Virheiden vaikutus kaupungin tilinpäätökseen: Kaupungin tilinpäätös: Tilikauden ylijäämä 31.12.2018: 3 894 tuhatta euroa		3,5 pistettä

		Vaikutus tilikauden yli-/alijää- mään tuhatta euroa	Vaikutus omaan pää- omaan tuhatta euroa	
	Havainto			
	Määritellyn olennaisuusrajan 1 000 tuhatta euroa ylittävät virheet			
	Havainto 9	-1 900	-1 900	
	Olennaisuusrajan alittavat virheet			
	Havainto 6	-490	-490	
	Havainto 7	500	500	
	Havainto 11	-550	-550	
	Havainto 13	-450	-450	
	Havainto 14	-54	-54	
	Havainto 15	-400	-400	
	Havainto 16	-172	-172	
	Havainto 17	-70	-70	
	Yhteensä	-3 586	-3 586	
	Jos virheet korjattaisiin, tilikauden ylijäämä olisi 308 tuhatta euroa. Virheet yhteensä vaikuttavat kaupungin tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan -3 586 tuhatta euroa huontavasti (olennaisuusraja 1 000 tuhatta euroa). Virheiden vaikutus konsernitilinpäätökseen: Tilikauden ylijäämä 31.12.2018: 6 185 tuhatta euroa			
	Havainto	Vaikutus tilikauden yli-/alijäämään tuhatta euroa	Vaikutus omaan pää- omaan tuhatta euroa	

		Määritellyn olennaisuusrajan 1 400 tuhatta euroa ylittävät virheet		
		Havainto 9	-1 900	-1 900
		Olennaisuusrajan alittavat virheet		
		Havainto 6	-490	-490
		Havainto 7	500	500
		Havainto 11	-550	-550
		Havainto 13	-450	-450
		Havainto 14	-54	-54
		Havainto 15	-400	-400
		Havainto 16	-172	-172
		Havainto 17	-70	-70
		Emokunnan tilinpäätöksen korjauksen vaikutus yhteensä	-3 586	-3 586
		Havainto 18	410	410
		Havainto 19		
		vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	300	300
		A osakkeiden hankintamenon eliminointi		-80
		vähemmistöosuus muusta omasta pääomasta		-1 500
		Konsernitilinpäätöksen korjausten vaikutus yhteensä	710	-870
		Jos virheet korjattaisiin, tilikauden ylijäämä olisi 3 309 tuhatta euroa. Virheet yhteensä vaikuttavat tilikauden tulokseen -2 876 tuhatta euroa huonontavasti ja omaan pääomaan -4 456 tuhatta euroa huonontavasti (olennaisuusraja 1 400 tuhatta euroa).		

		Liitetietoihin tehtävät korjaukset: Havainto 5: Tilinpäätöksen esittämistapaa koskeviin liitetietoihin lisätään tieto siitä, että vuosien 2018 ja 2017 korkokulut eivät ole vertailukelpoiset, koska vuoden 2018 korkokuluihin sisältyy 1 050 tuhatta euroa suojaavien koronvaihtosopimusten purkamisesta aiheutuneita kertaluonteisia kuluja. Liitetietoihin kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien kanssa tehdyistä liiketoimista lisätään seuraavat tiedot: Havainto 10: Kaupunki on myynyt Kuljetus Oy:lle maa-alueen 111-22-3 tavanomaisin ehdoin hintaan 1 500 tuhatta euroa. Kaupunginhallituksen jäsen on yhtiön osakas. Maa-alueen omistus- ja hallintaoikeus on siirtynyt kaupungilta yhtiölle 20.1.2019 kauppahinnan tultua kokonaan maksetuksi. Havainto 12: Kaupunki on kustannuksellaan purkanut maa-alueella 111-22-3 olleen rakennuksen ja purkaminen on ostettu Purkupojat Ky:ltä hintaan 550 tuhatta euroa. Liiketoimi on toteutettu tavanomaisin ehdoin. Kaupunginhallituksen jäsen toimii yhtiössä vastuunalaisena yhtiömiehenä. Johtopäätös: Tilinpäätöstä ei voida esittää hyväksyttäväksi.	
--	--	--	--

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2018

Jokisuon kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Jokisuon kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätös sisältää kaupungin liikelaitoksen erillistilinpäätöksen. Tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Vuoden 2018 talousarvion sitovien määrärahojen ylityksiä on tapahtunut sivistys- ja hyvinvointitoimialalla 1 miljoona euroa. Määrärahan ylitys on huomattavan suuri, ja ylitys on ollut ennakoitavissa jo tilikauden aikana. Lisäksi tilinpäätöksen talousarvion muutoksia koskevat tiedot poikkeavat olennaisesti kaupunginvaltuuston 21.12.2018 päättämistä talousarviomuutoksista henkilöstökulujen osalta. Muistutuksena esitämme, että toimenpiteisiin määrärahan käytön vähentämiseksi ei ole tilikauden aikana ryhdytty eikä talousarviomuutosta esitetty. Muilta osin kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungissa ei ole määritelty systemaattista toimintatapaa tunnistaa ja dokumentoida liiketapahtumia intressitahojen kanssa. Muilta osin kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Tilinpäätökseen on kirjattu vuoden 2018 tuotoksi maaomaisuuden myyntituloja 2,3 miljoonaa euroa kauposta, joissa omaisuuden hallinta- ja omistusoikeus on siirtynyt ostajalle vasta tammikuussa 2019. Virheellisesti jaksotetut tulot parantavat tilikauden tulosta 1,9 miljoonaa euroa. Muistutuksena esitämme, että tilinpäätöstä ei ole tulojen jaksotusten osalta laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Muilta osin kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa muutoin oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Kunnan tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti eivätkä ne anna kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeita ja riittäviä tietoja tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista. Emme puolla tilinpäätöksen hyväksymistä.

Tilinpäätökseen liittyvän muistutuksen vuoksi emme puolla vastuuvapautta kaupunginhallituksen jäsenille ja kaupunginjohtajalle.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan jäsenille ja sivistys- ja hyvinvointijohtajalle edellyttäen, että valtuusto hyväksyy tarkastuksen tuloksena esitetyt poikkeamat.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä muille tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Jokisuon kaupungissa 15.5.2019

Tarkka Oy
tilintarkastusyhteisö

Teija Terävä
Teija Terävä
JHT

Tarkka Oy
Jokitie 1
47300 Jokisuo

Tehtävä 3 (10 pistettä)**3.1**

Kyse on kansallisen kynnysarvon alittavasta hankinnasta (laki julkisista hankinnoista 1397/2016). Niin sanotut pienhankinnat eivät lähtökohtaisesti kuulu hankintalain menettelysäännösten soveltamisalaan. Hankintalain 2 §:ssä kuitenkin säädetään, että kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Pienhankinnoissa tulee huomioida myös EU-oikeudelliset periaatteet syrjimättömyydestä, avoimuudesta ja suhteellisuudesta (Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 10 ja 15 art. sekä EU:n hankintadirektiivi 2014/24, 18 art.). Kynnysarvon alittavissa hankinnoissa on lisäksi noudatettava hallintolaissa (434/2003) ja kuntalaissa (410/2015) säädettyjä hallinnon oikeusperiaatteita (6 §) sekä muita hyvän hallinnon periaatteita (HE 108/2016 vp, s. 115). Pienhankinnoissa sovelletaan myös kunnan omia hankintaohjeita, jos kunnassa sellaiset on käytettävissä.

3.2

Myös kynnysarvon alittavissa hankinnoissa jonkinlainen kilpailutus on suositeltavaa. Suorahankinta voi pienhankinnoissa olla kuitenkin mahdollinen, mikäli hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttaminen on muutoin epätarkoituksenmukaista.

Jotta suorahankinnan oikeellisuutta tehtävän tapauksessa voisi arvioida tarkemmin, tulisi tietää, mitä kunnan mahdolliset omat hankintaohjeet määräävät pienhankintojen kilpailuttamisen rajasta. Tehtävän tapauksessa hankinnan arvo on siinä määrin korkea, että suorahankintaa olisi todennäköisesti vaikea perustella.

Jos hankinnasta päättävän toimielimen puheenjohtaja ja tarjoaja-yrityksen toimitusjohtaja todellisuudessa ovat tuttavilla keskenään, voi suorahankinta kyseiseltä yritykseltä olla hallinnon oikeusperiaatteiden vastaista.

3.3

Pienhankinnoista ei lähtökohtaisesti voi valittaa markkinaoikeuteen, ellei kyseessä ole epäily hankinnan kielletystä pilkkomisesta tai siitä, että todellisuudessa hankinnan arvo ylittää kynnysarvon. Tapauksessa Puistomestarit Oy:llä olisi kuitenkin mahdollisuus vaatia hankintayksiköltä hankintaoikaisua (hankintalaki 135 §). Asiassa olisi myös mahdollista tehdä kuntalain (410/2015) mukainen oikaisuvaatimus sekä sen jälkeen kunnallisvalitus (kuntalaki 134–135 §).

Tehtävä 4 (10 pistettä)**4.1**

Suomea koskevat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 120–121 artiklan määräykset talouspolitiikan valvonnasta. Keskipitkän aikavälin rahoitusasemasta ja sen valvonnasta säädetään vakaus- ja kasvusopimukseen kuuluvassa neuvoston asetuksessa N:o 1466/97. Suomi on myös sopimusosapuolena valtioiden välisessä finanssipoliittisessa sopimuksessa, jossa julkisen talouden rahoitusasemasta ja rakenteellisesta alijäämästä määrätään (sopimus talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta). Tämän sopimuksen määräykset on puolestaan saatettu Suomessa voimaan lailla 869/2012. Rahoitusaseman valvontatehtävästä säädetään myös valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000).

Rakenteellisen alijäämän tavoite asetetaan Suomessa valtioneuvoston vahvistamassa julkisen talouden suunnitelmassa. Tästä suunnitelmasta säädetään julkisen talouden suunnitelmasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (120/2014).

4.2

Euroopan komissio voi antaa Suomelle tehtävänannon mukaisessa tilanteessa ennakkovaroituksen ja neuvosto puolestaan suosituksen tarvittaviksi toimiksi (SEUT 121.4 art., neuvoston asetukset N:o 1466/97, 6.2 art.). Tällaisen suosituksen jälkeen Suomen valtioneuvoston tulee arvioida, onko asiasta perusteltua antaa eduskunnalle perustuslain 44 §:ssä säädetty valtioneuvoston selonteko. Selonteko sisältää arvion rakenteellisen rahoitusaseman poikkeaman määrästä sekä selostuksen tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä, joilla poikkeama korjataan viimeistään seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä (laki 869/2012, 3.2 §).

Suomen valtioneuvostolla on velvollisuus pyrkiä saattamaan Suomen rahoitusasema EU:n säännösten ja määräysten mukaiseksi. Jos Suomi ei toteuta riittävällä tavalla suositusten mukaisia toimia, neuvosto voi tehdä komission suosituksesta päätöksen, jossa vahvistetaan, että Suomi ei ole toteuttanut tuloksellisia toimia (neuvoston asetukset 1466/97, 6.2 art.). Tällöin valtioneuvoston tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä asiasta eduskunnalle perustuslain 44 §:n mukainen tiedonanto, jonka tulee sisältää samoja asiakokonaisuuksia kuin edellä mainittu selonteko (laki 869/2012, 3.3 §).

Neuvosto antaa tekemistään päätöksistä virallisen kertomuksen Eurooppa-neuvostolle (neuvoston asetukset 1466/97, 6.2 art.).

4.3

Suomessa julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusaseman ja sitä koskevien oikeussäännösten noudattamisen arviointi ja valvonta kuuluvat valtioneuvostolle (laki 869/2012, 3.1 §) ja valtiontalouden tarkastusvirastolle (laki 869/2012, 7 § ja laki valtiontalouden tarkastusvirastosta (676/2000), 1.4 §).

4.4

Finanssipoliittisen sopimuksen määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (869/2012) 3 §:ssä säädetty korjausmekanismi voi johtaa siihen, että valtioneuvoston tulee antaa eduskunnalle tiedonanto (ks. kohta 4.2). Perustuslain (731/1999) 44 §:n mukaan tiedonannon käsittelyn päätteeksi toimitetaan äänestys valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta, jos keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Valtioneuvoston jäsenet joutuvat eroamaan, mikäli he eivät enää nauti eduskunnan luottamusta (perustuslaki 64.2 §).

Tehtävä 5 (5 pistettä)

5.1

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 313 artiklan mukaan unionin varainhoitovuosi on kalenterivuosi (1.1.-31.12.), joten määrärahat tulee ottaa talousarvioon tälle aikajaksolle. Euroopan unionin varainhoitoasetuksen (2018/1046) 9 artiklassa säädetään samasta asiasta.

Käyttämättä jääneet määrärahat peruutetaan tai siirretään tietyin edellytyksin seuraavalle varainhoitovuodelle. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 316 artiklassa säädetään, että muut kuin henkilöstömenoihin tarkoitetut määrärahat, joita ei ole käytetty varainhoitovuonna, saadaan siirtää käytettäväksi vain seuraavan varainhoitovuoden aikana. Unionin varainhoitoasetuksen 12 artiklan mukaan määrärahat, joita ei ole käytetty sen varainhoitovuoden aikana, jota varten ne on otettu talousarvioon, peruutetaan, ellei niitä siirretä seuraavalle varainhoitovuodelle. Saman 12 artiklan 2–8 kohdassa säädetään tarkemmin siirtämisen edellytyksistä.

5.2

Suomen perustuslain (731/1999) 84.2 §:ssä säädettyssä talousarvion tasapainoperiaatteessa on kyse siitä, että valtion talousarvioon otettavien tuloarvioiden on katettava talousarvion määrärahat. Tulorahoituksen lajeihin periaate ei ota lainkaan kantaa. Näin ollen periaate sallii velkarahoituksen ottamisen talousarvion tuloarviopuolelle. Sen sijaan Euroopan unionin talousarvion tasapainoperiaate ei salli budjetin rahoittamista velkarahalla. Tämä kielletään tasapainoperiaatteesta säättävässä varainhoitoasetuksen (2018/1046) 17 artiklassa.

5.3

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 311 artiklassa todetaan unionin tulojen perustuvan niin sanottuihin omiin varoihin. Omat varat muodostuvat arvonlisäverokertymään sekä bruttokansantuloon perustuvista jäsenvaltioiden maksuosuuksista, EU:n ulkorajoilla perittävistä tulleista, unioniin tuoduille maataloustuotteille määrätyistä maksuista sekä sokerin tuottajilta kerättävistä tuotantomaksuista. Omien varojen lisäksi budjetin tulolähteinä voi olla tiettyjä sekalaisia tulolajeja. EU:n tuloista säädetään tarkemmin Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetussa neuvoston päätöksessä (2014/335).

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 17 artiklassa säädetään Euroopan komission yleisistä valvonta- ja täytäntöönpanotehtävistä. Neuvoston asetukset N:o 608/2014 ja 609/2014 koskevat Euroopan unionin omien varojen järjestelmää koskevia täytäntöönpanotoimenpiteitä sekä arvonlisävero- ja bruttokansantuloperusteisiin maksuosuuksiin liittyviä menetelmiä ja menettelyjä.

Näissä asetuksissa korostuu komission rooli unionin tulojen hallinnoijana ja sen varmistajana, että unionin budjettitulot saadaan toteutettua EU-lainsäädännön mukaisesti. Komissio esimerkiksi kerää jäsenvaltioilta tulojen perimiseen liittyviä tietoja. Komissio voi myös antaa jäsenvaltioita koskevia tulojen perimistä koskevia tarkentavia määräyksiä. Komission tulee laatia ennakkoarvio kannettavista omista varoista. Lisäksi komissio voi tehdä unionin omia varoja koskevia tarkastuksia jäsenvaltioissa sekä pyytää jäsenvaltioita tekemään tarvittavia lisätarkastuksia.